

Covid-19 Pandemi Döneminde Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Beden Algılarının İncelenmesi

Gülsün GÜVEN¹, Dilek YALIZ SOLMAZ¹

Özet

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 22.10.2021
Kabul Tarihi: 21.12.2021
Online Yayın Tarihi:
21.12.2021

Bu araştırmanın amacı Covid-19 pandemi sürecinde Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin beden algısı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmanın örneklem grubunu 377 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Hovardaoğlu tarafından (1992) yapılan "Beden Algısı Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin ilk bölümünde öğrencilerin demografik bilgilerine yönelik olarak veri toplamak amacıyla sorulara yer verilmiştir. Veriler online formlar aracılığıyla toplanmıştır. Değişkenler arasında fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız gruplar için t-testi ve tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre Covid-19 pandemi döneminde spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin beden algısı düzeylerinde cinsiyet, yaş ve sınıf açısından istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür. Buna karşın, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm açısından antrenörlük eğitimi bölümü ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bu farkın antrenörlük eğitimi grubunun lehine olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, öğrencilerin beden algısı düzeylerinde cinsiyet, sınıf ve yaş değişkenine göre farklılık gözlenmezken, öğrenim görülen bölümler açısından anlamlı farklılığın ortaya çıktığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler

Beden Algısı, Cinsiyet,
Öğrenci, Pandemi, Spor.

Investigation of Body Perceptions of Faculty of Sports Sciences Students During the Covid-19 Pandemic Period

Abstract

Article Info

Received: 22.10.2021
Accepted: 21.12.2021
Online Published:
21.12.2021

The purpose of this research is to examine the body perception levels of the students studying at the Faculty of Sports Sciences in terms of different variables during the Covid-19 pandemic process. The sample group of the study consisted of 377 students. The "Body Perception Scale", the validity and reliability of which was made by Hovardaoğlu (1992) in Turkish, was used as a data collection tool. In the first part of the scale, questions were included in order to collect data on the demographic information of the students. Data were collected through online forms. In order to determine whether there is a difference between the variables, t-test for independent groups and one-way analysis of variance were used. According to the findings of the study, it was seen that there was no statistically significant difference in terms of gender, age and class in the body image levels of the students of the faculty of sports sciences during the Covid-19 pandemic period. On the other hand, it has been determined that there is a statistically significant difference between the department of coaching education and the department of physical education and sports teaching in terms of the department where the students study. In addition, it is seen that this difference is in favor of the coaching training group. As a result, while there is no difference in the body perception levels of the students according to gender, class and age, it is seen that there is a significant difference in terms of the departments studied.

Keywords

Age, Body Image, Gender,
Pandemic, Sports, Student.

¹ Eskişehir Teknik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Eskişehir /Türkiye.

Giriş

COVID-19, Dünya'da ilk olarak 31 Aralık 2019 tarihinde Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrindeki ortaya çıkmıştır. Ancak o zaman için tam olarak nedeni bilinmeyen bir hastalık olarak görülüyordu (Akyol ve diğ., 2020; Budak ve Korkmaz, 2020; Üstün ve Özçiftçi, 2020). Yaklaşık 9 gün içinde doktorlar ve bilim adamlarından oluşan bir ekip; bulaşıcı patojenlerle meydana gelen binlerce insanı öldüren solunum yolu

hastalıklarında etken olan virüsleri, bu ortaya çıkan yeni tablodan dışlayarak, bambaşka bir hastalığın ortaya çıktığını belirtmişlerdir (Akyol ve diğ., 2020; Üstün ve Özçiftçi, 2020). Böylece daha önce insanlarda tespit edilmemiş yeni bir corona virüs 5 Ocak 2020 tarihinde tanımlanmıştır. Bu hastalık ilk kez 2019-nCoV olarak adlandırılrsa da, daha sonra Covid-19 olarak adlandırılmış ve üç ay gibi kısa bir sürede tüm dünyayı etkisi altına almıştır (Budak ve Korkmaz, 2020). Covid-19 hastalığının Çin'in bütün şehirlerine ve dünyadaki diğer ülkelere de yayılması sebebiyle 30 Ocak 2020'de Dünya'da uluslararası acil durum ilan edilmiştir (Öztürk ve İliş, 2020; Serçemeli ve Kurnaz, 2020). Covid-19 vaka sayılarının hızlı artışını dikkate alarak Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), bu salgını 11 Mart 2020 tarihinde, pandemi olarak ilan etmiş ve bütün ülkelerin önlemler almalarını istemiştir (Öztürk ve İliş, 2020; Serçemeli ve Kurnaz, 2020; WHO, 2020; Şirin ve diğ., 2021).

Dünya geneline yayılan COVID-19 salgınına ilişkin Türkiye'deki ilk hastalık vakası, 2020 Mart'ın 11'inde görülmüş ve COVID-19'nun sebep olduğu Türkiye'deki ilk ölüm 15 Mart 2020 tarihinde gerçekleşmiştir (Öztürk ve İliş, 2020; Serçemeli ve Kurnaz, 2020; Kavuk ve Demirtaş, 2021; Şirin ve diğ., 2021). Türkiye'de COVID-19 salgınının ilk vakası görülmesi ile birlikte tedbirler artırılarak (Öztürk ve İliş, 2020; Serçemeli ve Kurnaz, 2020) tüm dünyada olduğu üzere ülkemizde de tüm alanlarda önemli tedbirler alınmıştır. Spor organizasyonları, törenler, kongreler, konferanslar ve benzeri çeşitli organizasyonlar ertelenmiş ya da iptal edilmiştir (Gümüştül ve Aydoğan, 2020). Ayrıca 2020 Mart ayında eğitim ve öğretim faaliyetlerine de ara verilmiştir (Sarıtaş ve Barutçu, 2020). Covid-19 salgınının, Dünya'da en önemli salgın hastalık haline gelmesiyle bütün ülkeler ve sosyo-ekonomik grupları etkilenmiş, sosyal izolasyon ve karantina tedbirleri alınmış, okullarda eğitime ara verilmiş ve eve kapanma gibi tedbirler sebebiyle günlük yaşantı tamamen değişmiştir (Shanafelt ve diğ., 2020).

Virüse maruz kalan ve mental olarak kötüleşmeye karşı savunmasız belirli sosyal gruplar bulunmaktadır (Aslan ve diğ., 2020). COVID-19 salgınının başlangıcından bu yana, yaşlıların ve kronik hastalığı olan kişilerin, salgından daha olumsuz etkilendiği ancak salgının gençlerin fiziksel, zihinsel ve sosyal sağlıkları üzerinde hemen onarılması mümkün olmayan olumsuz etkiler yarattığı da belirtilmektedir (Özateş Gelmez, 2021; Aslan ve diğ., 2020). COVID-19 salgını, virüse maruz kalan gençlerin fiziksel sağlıklarının bozulmasına ve hatta yaşamlarını kaybetmelerine yol açması bakımından gençler açısından dikkate alınması gereken büyük bir sorundur. Bununla birlikte uygulanan uzun süreli karantina önlemleri nedeniyle fiziksel aktivite düzeylerinde yaşanan düşüş, tüm gençlerin fiziksel sağlıkları üzerinde önemli riskleri beraberinde getirmektedir (Özateş Gelmez, 2021).

Karantina ve yüz yüze eğitime verilen ara, gençlerin günlük rutin yaşantılarından uzak kalarak bir miktar daha artan boş zamanlarında duygu durumunda değişikliklere ve daha hareketsiz bir yaşam sürmelerine neden olmaktadır (Tural, 2020; Yıldız ve Bektaş, 2021). Evde geçirilen sürenin artması, artan stres ve değişen duygu durumuna bağlı olarak özellikle karbonhidratlar olmak üzere yiyecek tüketme arzusunun artmasına ve fiziksel aktivitenin azalmasına sebep olabilmektedir (Tural, 2020). Spor bilimlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerle yapılan bir çalışma, pandemi dönemindeki sokağa çıkma sınırlamalarının gençlerin fiziksel aktivite düzeylerinde anlamlı bir düşüş meydana getirdiğini belirtmektedir (Öncen ve diğ., 2020).

Fiziksel aktivitenin pekçok hastalık riskini azalttığı ve kişilerin psikolojik olarak rahatlamalarını dolayısıyla bedenlerini daha olumlu hissetmelerini sağladığı belirtilmektedir (Şanlı, 2008). Fiziksel aktivite ve egzersiz insanların bedenlerinde olumlu etkilerde bulunarak ideal bir beden yapısına sahip olmalarını sağlamaktadır. Günümüzde fiziksel görüntü, özellikle gençler olmak üzere her yaşta insanın önemseydiği konulardan biridir. Bireyin fiziksel görüntüsü çoğunlukla, herhangi bir başarısının veya davranışının önüne geçebilmektedir. İdeal olarak uygun görünen bir fiziksel görüntü vücudun orantılı ve ayrıca daha sağlıklı olduğunu göstermekte ve beden algısı üzerindeki etkisini de artırmaktadır (Er, 2015). Günümüzde fiziksel görüntü, kişinin kişilik özellikleri, yaşam tarzı, inançları ve diğerlerinden beklentileri gibi kişiye ait pek çok farklı değeri de yansıtmaktadır (Mahperi Uluyol, 2020).

Beden kavramı, kişinin beden yapıları ve dış görünüşü ile ilgili bütün bilgiyi ve algıyı kapsamaktadır. Beden algısı ise kişinin zihninde oluşan beden görüntüsü şeklinde tanımlanmaktadır (Önal ve diğ., 2019). Kişinin zihninde oluşturduğu beden algısı ile gerçek bedeni arasındaki uyum ise kişinin kendi bedeniyle barışık olduğunu ve aynı zamanda olumlu beden algısına sahip olduğunu göstermektedir. Her geçen gün, sosyal yaşantıda kabul gören değişen ideal fizik yapısı, kişilerin üzerinde gerçekçi olmayan fiziksel standartlara ulaşma konusunda bir algı oluşturmaktadır (Güngör ve Karabörklü Argut, 2018). Beden algısı olumlu olan kişiler davranışlarında da olumlu oldukları için beden algısının benlik saygısı ve özgüven gelişiminde önemli belirleyicilerden biri olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla beden algısı sadece kişinin psikolojik bir durumu ile ilgili değil aynı zamanda sosyolojik ve fiziksel olarak kendi görünüşüyle de bağlantılıdır (Oktan ve Şahin, 2010).

Ayrıca beden algısı, bireylerdeki yeme bozuklukları gibi klinik rahatsızlıklarda da önemli bir rol oynamaktadır. Kadınların daha zayıf görünme istekleri, sağlıklı olmayan diyet uygulamaları, yeme bozuklukları ya da şişmanlığa sebep olabilmektedir. Erkeklerin ise daha kaslı olma isteği steroid kullanımına yol açabilmekte ve sağlıkları için tehlikeli olabilmektedir. Dolayısıyla kişilerin kilo kontrolünde diyet yapmak yerine fiziksel aktivitenin artırılmasına yönelik olarak teşvik edilmeleri özellikle önem taşımaktadır (Önal ve diğ., 2019).

Literatürde Covid-19 pandemi döneminde spor bilimleri fakültesi öğrencilerine ilişkin farklı konularda çalışmalar (Aktaş ve diğ., 2020; Dikmen ve Bahçeci, 2020; Öncen ve diğ., 2020; Şahinler ve diğ., 2020; Arıkan ve diğ., 2021) bulunmasına rağmen spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin Covid-19 pandemi dönemindeki beden algılarına yönelik araştırmaya rastlanmamıştır.

Bu çerçevede bu çalışmanın amacı, spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin beden algılarının Covid-19 pandemi döneminde cinsiyet, sınıf, yaş ve bölüm gibi demografik özelliklere göre değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır.

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin beden algısı düzeylerinde;

1. Cinsiyetlerine göre anlamlı fark var mıdır?
2. Sınıf düzeylerine göre anlamlı fark var mıdır?
3. Yaşa düzeylerine göre anlamlı fark var mıdır?
4. Öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı fark var mıdır?

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (2012) tarama modelini, geçmişte veya halen var olan bir durumu, var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaç edinen araştırma yaklaşımları olarak tanımlamıştır.

Araştırma Grubu

Araştırmada çalışma evreninin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla araştırmanın örneklemini Eskişehir Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinin, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde Antrenörlük Eğitimi Bölümünde Spor Yöneticiliği Bölümünde ve Rekreasyon Bölümünde öğrenim gören toplam 480 öğrenci oluşturmaktadır. Ancak araştırmada veri toplama aracı, online platformda öğrencilere ulaştırılmış ve toplam 377 öğrenciye ulaşılmıştır. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına bağlı olarak yürütülmüştür. Öğrenciler, katılımlarının gönüllük esasına dayalı olduğu, çalışma kayıtlarının gizli tutulacağı ve bireysel katkılarının nihai raporda tanımlanamayacağı konusunda bilgilendirilmiş ve gerekli izinleri alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgilerine ilişkin bulguları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Demografik Bilgiler

Değişken	Grup	N	%
Cinsiyet	Kadın	165	43.8
	Erkek	212	56.2
Sınıf	1. Sınıf	66	17.5
	2. Sınıf	104	27.6
	3. Sınıf	110	29.2
	4. Sınıf	97	25.7
Yaş	19 Yaş ve Altı	58	15.4
	20 Yaş	85	22.5
	21 Yaş	87	23.1
	22 Yaş	42	11.1
	23 Yaş ve Üzeri	105	27.9
Bölüm	Antrenörlük Eğitimi	125	33.2
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	112	29.7
	Rekreasyon	89	23.6
	Spor Yöneticiliği	51	13.5

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmada yer alan öğrencilerin %56.2'si erkek, %43.8'i ise kadındır. Öğrencilerin %17.5'i 1. sınıfta, %27.6'sı 2. sınıfta, %29.2'si 3. sınıfta ve %25.7'si ise 4. sınıfta öğrenim görmektedir. Katılımcıların öğrenim gördükleri bölümlere göre, öğrencilerin %33.2'si antrenörlük eğitimi bölümünde, %29.7'si beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde, %23.6'sı rekreasyon bölümünde ve %13.5'i ise spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gördükleri ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin yaş düzeyleri incelendiğinde, %15.4'ü 19 yaş ve altı, %22.5'i 20 yaşında, %23.1'i 21 yaşında, %11.1'i 22 yaşında ve %27.9'u ise 23 yaş ve yukarıdadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada, Secord ve Jourard tarafından geliştirilen (1953), Hovardaoğlu tarafından (1992) geçerlik ve güvenilirliği yapılan "Beden Algısı Ölçeği" kullanılmıştır. Beden Algısı Ölçeğinin başlangıcında katılımcıların kişisel bilgilerine yönelik bilgi elde etmek amacıyla bazı sorulara yer verilmiştir. Veri toplama araçlarına ilişkin açıklamalar aşağıda verilmiştir.

Beden Algısı Ölçeği (BAÖ)

Orijinal adı Body-Cathexis Scale (BCS) olan ölçek, vücut memnuniyetini değerlendiren ilk ölçeklerden birisidir. Kişinin vücudunun çeşitli bölümlerinden ya da işlevlerinden memnuniyet veya memnuniyetsizlik derecesini belirleyen ölçek Secord ve Jourard tarafından geliştirilmiştir.

BCS, yalnızca vücudun çeşitli bölümlerinden (gözler ve saçlar gibi ağırlıkla ilgili olmayan vücut bölümleri ve kalçalar ve bacaklar gibi ağırlıkla ilgili vücut bölümleri gibi) memnuniyeti değil, aynı zamanda enerji seviyesi ve koordinasyon gibi vücut işlevlerinden memnuniyeti de değerlendirir (Rekkers ve diğ., 2021). Ölçek beşli likert ölçeğinde puanlanan (1=hiç beğenmiyorum ile 5=çok beğeniyorum) 46 maddelik bir envanterdir (Sadanandan ve diğ., 2021).

Orijinal ölçeğin 46 maddesi vardır, ancak en son çalışmalar 40 maddelik versiyonunu kullanmaktadır (Rekkers ve diğ., 2021). Ölçek Hovardaoglu tarafından 1992 yılında geçerlik ve güvenilirliği yapılarak Türk toplumuna uyarlanmış ve Cronbach Alfa katsayısı 0.91 olarak hesaplanmıştır (Koç Özkan ve diğ., 2020; Tuğay, 2019). Her maddeye 1-5 puan arası puan verilerek ölçekten 40-200 arası toplam puana ulaşılır (Haspolat ve Kağan 2017). Ölçeğin kesme puanı olarak 135 belirlenmiştir, 135 altında puana sahip olan katılımcılar beden algısı düşük olarak tanımlanmıştır (Uzun ve diğ., 2018). Yüksek puanlar olumlu yönde bir artış anlamına gelmektedir (Haspolat ve Kağan, 2017).

Verilerin Analizi

Verilerin analizlerinde SPSS-23 (Statistical Package for Social Sciences) programından yararlanılmıştır. Örneklem evrenden bağımsız olarak seçilmiştir. Araştırmanın amacına bağlı olarak verileri test etmek için frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Ayrıca değişkenler arasında fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız gruplar için t-testi ve tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. Gruplar arasındaki anlamlı farkın hangi değişkenlerden kaynaklandığını belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden biri olan "Scheffe" testi kullanılmıştır. İstatistiksel analizde anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırma amacını test etmek için yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre beden algısı düzeylerine ilişkin bulgular

Cinsiyet	N	Beden Algısı	
		Ort.	SS
Kadın	165	157.54	23.07
Erkek	212	161.79	22.67
Anlamlı Fark (p)		t(375)= 1.793 p= .07	

Tablo 2 incelendiğinde kadınların beden algısı ortalamalarının erkeklerden daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre erkeklerin beden algılarının kadınlara göre daha olumlu olduğunu söylemek mümkündür. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre beden algısı düzeylerinde farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan t testi analizi sonucunda, beden algısı düzeyleri puanları açısından kadın ve erkekler arasında anlamlı bir farkın ortaya çıkmadığı görülmüştür ($t(375) = 1.793, p > 0.05$).

Tablo 3. Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre beden algısı düzeylerine ilişkin bulgular

Sınıf Düzeyi	N	Beden Algısı	
		Ort.	SS
1.Sınıf	66	163.10	22.49
2.Sınıf	104	158.73	23.52
3.Sınıf	110	159.32	19.56
4.Sınıf	97	159.74	26.03
Anlamlı Fark (p)		F= .543 p= .65	

Tablo 3'te, sınıf düzeyinin bağımsız ve beden algısı düzey puanlarının bağımlı değişken olduğu tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar, beden algısı düzeyleri açısından katılımcıların sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark göstermemiştir (F=.543; p> 0.05).

Tablo 4. Öğrencilerin yaş düzeylerine göre beden algısı düzeylerine ilişkin bulgular

Yaş Düzeyi	N	Beden Algısı	
		Ort.	SS
19 Yaş ve Altı	58	158.98	21.73
20 Yaş	85	158.61	22.21
21 Yaş	87	162.37	22.21
22 Yaş	42	157.71	26.24
23 Yaş ve Yukarı	105	160.38	23.49
Anlamlı Fark (p)		F= .449 p= .77	

Tablo 4'te, yaş düzeyinin bağımsız ve beden algısı düzey puanlarının bağımlı değişken olduğu tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar, beden algısı düzeyleri açısından katılımcıların yaş düzeyleri arasında anlamlı bir fark göstermemiştir (F=.543; p> 0.05).

Tablo 5. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre beden algısı düzeylerine ilişkin bulgular

Bölüm	N	Beden Algısı	
		Ort.	SS
Antrenörlük Eğitimi (A)	125	164.97	21.37
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği (B)	112	156.28	22.63
Rekreasyon (C)	89	158.75	24.45
Spor Yöneticiliği (D)	51	157.62	22.90
Anlamlı Farklılık (p)		F= 3.273 p= .02*	
Scheffe testi		A > B	

Tablo 5'te, öğrenim gördükleri bölüme göre beden algısı puanları arasında farkın olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar, beden algısı puanları açısından katılımcıların öğrenim gördükleri bölümler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür (F=3.2735, p< 0.05). Tek yönlü varyans analizine göre farkın hangi ortalamalardan kaynaklandığını saptamak için Scheffe testi yapılmıştır. Yapılan Scheffe testine göre antrenörlük eğitimi ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümündeki öğrencilerin beden algısı düzeylerinde anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın antrenörlük eğitimi bölümünde okuyan öğrenciler lehine olduğu belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, öğrencilerin beden algısı düzeylerinin, elde edilen bulgular eşliğinde tartışılarak, sonuca bağlanması amaçlanmaktadır. Bu amaç çerçevesinde, öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

Kişinin bedenine karşı olan algısı; cinsiyet, benlik saygısı, sosyokültürel faktörler, kişilik yapısı, beden uzuvlarına verilen değer, medyadan gelen mesajlar ve aile ve arkadaşlardan gelen destek ve baskı gibi vb faktörlerden etkilenebilir (Ata ve diğ., 2007; Güney, 2018) Dolayısıyla inançların, davranışların ve algıların şekillenmesi, erkekler ve kadınlar için muhtemelen farklıdır (Ata ve diğ., 2007). Beden algısı, kültürel faktörler, kişilerarası beceriler, zaman içindeki fiziksel değişiklikler, kişilik özellikleri, benlik saygısı ve yaşam kalitesinden etkilenmesine rağmen son zamanlarda literatür, cinsiyeti, kişinin vücut değerlendirmesini önemli ölçüde etkileyebilecek önemli faktör olarak ele almıştır (Meneguzzo ve diğ., 2021).

Fakat çalışmamızdan elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin cinsiyetlerine göre beden algısı düzeyleri incelendiğinde kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Beden algısı puan ortalaması incelendiğinde erkek öğrencilerin kadınlara kıyasla beden algısı konusunda daha olumlu tutuma sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Kadınların erkeklerden daha olumsuz beden algısına sahip olmalarının birkaç sebebi bulunmaktadır. Birincisi, kadınlar erkeklere göre daha fazla sosyo-kültürel baskılardan etkilenmektedir. Yazılı ve sözlü medya, öncelikle kadınlara odaklanmaktadır. Yazılı ve sözlü medyada kadınlar için saptanmış ideal beden ölçüsülere varken erkekler için kesinleşmiş bir ölçü bulunmamaktadır (Güney, 2018).

İdeal vücut imajının toplumda zayıf olma ile ilişkilendirilmesi sebebiyle vücut kitle indeksi normal değerler arasında olan kadınlar bile kilolarını normal dışı olarak algılayabilmektedirler (Neighbors ve Sob, 2007). Kadınlar, beden algısı ile ilişkili olarak kendilerini şişman olarak nitelendirmeye, sıklıkla tartılmaya ve diyet yapmaya erkeklere göre daha fazla eğilim göstermektedirler (Furnham ve diğ., 2002). Erkeklerin ise beden algısı ile ilgili olarak kilo vermek veya vücutlarını küçültmekten ziyade kas kitlesini artırmayı isteme olasılıklarının daha yüksek olduğu dolayısıyla kaslarını artırma baskısında, erkekler arasında vücut imajıyla bağlantılı olduğu belirtilmektedir (Ata ve diğ., 2007). Bununla birlikte, önceki araştırmalar, kadın ve ergen kızların erkek meslektaşlarına göre daha yüksek düzeyde vücut memnuniyetsizliği yaşadıklarını göstermektedir. Hatta ergenlik çağındaki kızların yaklaşık %50'sinin bedenlerinden memnun olmadıklarını bildirdiği tahmin edilmektedir (Fischetti ve diğ., 2020).

Öğrencilerin yaş ve sınıf değişkenine göre beden algısı düzeyleri incelendiğinde anlamlı bir farklılığın ortaya çıkmadığı görülmüştür. Sonuç olarak, öğrencilerin beden algısı düzeylerinin yaş ve sınıf düzeyi bakımından birbirine benzer olduğu söylenebilir. Yaş, beden imajını etkileyebilecek başka bir değişkendir, ancak hangi yollarla olduğu belirsizdir (Demarest ve Allen, 2000). Literatürde Demarest ve Langer (1997) artan yaşla birlikte beden algısında giderek daha fazla memnuniyetsizlik olduğunu belirtmelerine rağmen Cash ve Henry (1995) beden algısında yaşın çok az etkisi olduğunu ifade etmektedir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre beden algısı düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Scheffe testi sonucunda ise, antrenörlük eğitimi bölümü ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümündeki öğrenci gruplarında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın antrenörlük eğitimi grubunun lehine olduğu görülmektedir. Bunun farkın ortaya çıkma nedeni olarak antrenörlük bölümündeki dersler incelendiğinde daha fazla uygulamaya dönük derslerin yer alması ve öğrencilerin eğitimleri devam ederken yarı zamanlı olarak antrenörlük yapmaya başlamaları ile bağlantılı olabileceği düşünülmektedir.

Öneriler

- Pandemi döneminde öğrencilerin günlük rutinlerinin değişmesi sebebiyle pandemi sürecinin etkisini araştıracak farklı çalışmaların yapılması önerilmektedir.
- Araştırma konusu farklı gruplar ve farklı değişkenlerle karşılaştırarak incelenebilir.
- Nicel verilerin yanında nitel verilerin de öğrencilerin beden algısı düzeylerinin daha kapsamlı ortaya konması açısından alan yazına önemli katkılar getireceği düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Aktaş, Ö., Büyüktaş, B., Gülle, M., & Yıldız, M. (2020). Covid-19 virüsünden kaynaklanan izolasyon günlerinde spor bilimleri öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumları. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 1(1), 1-9.
- Akyol, G., Başkan, A.H. & Başkan, A.H. (2020). Yeni tip koronavirüs (Covid-19) döneminde spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin karantina zamanlarında yaptıkları etkinlikler ve sedanter bireylere önerileri. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları, 7(5), 190-203.
- Arıkan, G., Gökhan, İ. & İnce, U. (2021). Pandemi sürecinde beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrenci adaylarının Covid19 korku düzeylerinin incelenmesi. ROL Spor Bilimleri Dergisi, 2(1), 50-59.
- Aslan, I., Ochnik, D. & Çınar, O. (2020). Exploring perceived stress among students in turkey during the Covid-19 pandemic. Int. J. Environ. Res. Public Health, 17(8961), 1-17.
- Ata, F., Ludden, A.B. & Lally, M.M. (2007). The effects of gender and family, friend, and media influences on eating behaviors and body image during adolescence. J. Youth Adolescence, 36, 1024-1037.
- Budak, F. & Korkmaz, Ş. (2020). Covid-19 pandemi sürecine yönelik genel bir değerlendirme: Türkiye örneği. Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi, (1), 62-79.
- Cash, F. & Henry, E. (1995). Women's body images: The results of a national survey in the USA. Sex Roles, 33, 19-28.
- Demarest, J. & Langer, E. (1997). Body shape satisfaction: Sex and age digerences across the lifespan.
- Demarest, J. & Allen, R. (2000). Body image: gender, ethnic, and age differences. The Journal of Social Psvcholoav, 140(4), 465-472.
- Dikmen, S. & Bahçeci, F. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitime yönelik stratejileri: Fırat Üniversitesi örneği. Turkish Journal of Educational Studies, 7(2), 78-98.
- Er, Y. (2015). Aerobik antrenmanların beden algısı üzerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Konya.
- Fischetti, F., Latino, F., Cataldi, S. & Greco, G. (2020). Gender differences in body image dissatisfaction: The role of physical education and sport. Journal of Human Sport and Exercise, 15(2), 241-250.
- Furnham A., Badmin N. & Sneade, E.I. (2002). Body image dissatisfaction: Gender differences in eating attitudes, self-esteem, and reasons for exercise. J Psychol, 136(6),581-596.
- Gümüşgöl, O. & Aydoğan, R. (2020). Yeni tip koronavirüs Covid-19 kaynaklı evde geçirilen boş zamanların ev içi rekreatif oyunlar ile değerlendirilmesi. Spor Eğitim Dergisi, 4(1), 107-114.
- Güney, C. (2018). 15-18 yaş arası ergenlerde beden imgesi ile sosyal anksiyete arasındaki ilişkide kişilik özelliklerinin aracı etkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güngör, F. & Karabörklü Argut, S. (2018). Fiziksel aktivite düzeyleri kadınların beden yapısı farkındalığı ile ilişkili midir? 1. Uluslararası sağlıklı yaşam kongresi özet kitabı. İstanbul: Güven Plus Grup A.Ş. Yayınları. ISBN: 978-605-68150-3-4.

- Haspolat N.K. & Kağan M. (2017). Body image and self-esteem as predictor variables of social-phobia. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 139-152.
- Hovardaoğlu, S. (1992). Vücut algısı ölçeği. *Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji (3P) Dergisi*, 1(1), 11-26.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavuk, E. & Demirtaş, H. (2021). Covid-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadığı zorluklar. *E-International Journal of Pedandragogy (e-ijpa)*, 1(1), 55-73.
- Koç Özkan, T., Şimşek Küçükkeleş, D., & Aydın Özkan, S. (2020). Gebelikte prenatal bağlanma ve vücut algısı arasındaki ilişki ve etkileyen faktörler. *CBU-SBED*, 7(1), 49-54.
- Mahperi Uluyol, F. (2020). Ben-Tovim Walker beden tutum ölçeği. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 7(1), 57-77.
- Meneguzzo, P., Collantoni, E., Bonello, E., Vergine, M., Behrens, S.C., Tenconi, E. & Favaro, A. (2021). The role of sexual orientation in the relationships between body perception, body weight dissatisfaction, physical comparison, and eating psychopathology in the cisgender population. *Eating and Weight Disorders-Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 26, 1985-2000.
- Neighbors, L.A. & Sobal, J. (2007). Prevalence and magnitude of body weight and shape dissatisfaction among university students. *Eat Behav.*, 8, 429-439.
- Oktan, V. & Şahin, M. (2010). Kız ergenlerde beden imajı ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 543-556.
- Önal, S., Koca-Özer, B., Sağır, M., Sağır, S., Özdemir, A., Acar, S. & Meşe-Yavuz, C. (2019). Üniversite öğrencilerinde beden algısı ve beden kitle endisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dtef Dergisi*, 59(1), 543-558.
- Öncen, S., Aydın, S. & Molla, E. (2020). COVID-19 pandemisi döneminde sokağa çıkma sınırlaması olan ve olmayan illerde yaşayan spor bilimleri öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeylerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(6), 739-749.
- Özateş Gelmez, Ö.G. (2021). Covid-19'la mücadelenin aktif özneleri olarak gençler: salgına karşı dünyadan iyi uygulama örnekleri. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 9 (Özel Sayı), 102-118.
- Öztürk, S. & İliş, B.E. (2020). Koronavirüs hastalığı 2019 (covid-19) küresel salgının, ortaya çıkmasından itibaren meydana gelen önemli olayların kronolojisi. https://cdn.istanbul.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=covid19_kronoloji_enformatik_by.pdf. Erişim Tarihi: 21.05.2021.
- Rekkers, M.E., Schefers, M., van Busschbach, J.T. & van Elburg, A.A. (2021). Measuring body satisfaction in women with eating disorders and healthy women: appearance-related and functional components in the Body Cathexis Scale (Dutch version). *Eating and Weight Disorders.-Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, February <https://doi.org/10.1007/s40519-021-01120-9>.
- Sadanandan, S., D'Silva, F. & Renjith, V. (2021). Body cathexis among stroke survivors: a cross-sectional study. *J. Neurosci Rural Pract.*, 12(1), 33-38.
- Sarıtaş, E. & Barutçu, S. (2020). Öğretimde dijital dönüşüm ve öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeye hazır bulunuşluğu: pandemi döneminde pamukkale üniversitesi. Öğrencileri üzerinde bir araştırma. *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*, 11(1), 5-22.
- Secord, P.E. & Jourard, S., (1953). The appraisal of body-cathexis and the self. *Journal of Consultive Psychology*, 17, 343-347.
- Serçemeli, M. & Kurnaz, E. (2020). COVID-19 pandemi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 40-53.

- Shanafelt, T., Ripp, J. & Trockel, M. (2020). Understanding and addressing sources of anxiety among health care professionals during the COVID-19 pandemic. *Journal of American Medical Association*, 323(21), 2133-2134.
- Şahinler, Y., Ulukan, M. & Ulukan, H. (2020). Covid-19 sürecinde fiziksel aktivite yapan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 171-184.
- Şanlı E. (2008). Öğretmenlerde fiziksel aktivite düzeyinin yaş, cinsiyet ve beden kitle indeksi ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şirin, T., Eratlı Şirin, Y. & Metin, M. (2021). Kriz zamanlarında spor örgüt yönetimi: covid-19 örneği. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 331-345.
- Tuğay, E. (2019). Üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesi beden algısı ve beslenme durumunun saptanması. Yüksek Lisans Tezi. Biruni Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, İstanbul.
- Tural, E. (2020). Covid-19 pandemi dönemi ev karantinasında fiziksel aktivite düzeyinin yaşam kalitesine etkisi. *Van Sag Bil Derg.*, 13(Özel Sayı), 10-18.
- Uzun, R., Balcı, E., Günay, O., Özdi, K. & Küçük Öztürk, G. (2018). Hemşirelik öğrencilerinde yeme tutumları, beden algısı, benlik saygısı ve ilişkili etmenler. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2), 48-63.
- Üstün, Ç. & Özçiftçi, S. (2020). COVID-19 pandemisinin sosyal yaşam ve etik düzlem üzerine etkileri: bir değerlendirme çalışması. *Anatolian Clinic the Journal of Medical Sciences*, 25(1), 142-153.
- WHO. (2020). WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on 2019 novel coronavirus, <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-2019-novel-coronavirus>. Erişim Tarihi 14.06.2021.
- Yıldız, S. & Bektaş, F. (2021). Covid-19 salgınının çocukların boş zaman etkinliklerinde yarattığı değişimin ebeveyn görüşleriyle değerlendirilmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 26(1), 99-122.

Makale Alıntısı

Güven, G., Yalız Solmaz, D. (2021). Covid-19 Pandemi Döneminde Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Beden Algılarının İncelenmesi [Investigation of Body Perceptions of Faculty of Sports Sciences Students During the Covid-19 Pandemic Period], *Spor Eğitim Dergisi*, 5 (3), 125-134.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.